

วิธีดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 เกี่ยวกับ คุณสมบัติ คุณลักษณะ และความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล และ เสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

ความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู ในเรื่อง คุณสมบัติ คุณลักษณะ และความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคลากร 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ประชากรที่เป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 20 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 : 608) จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียน 61 คน ได้จำนวนตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนมา 53 คน

2. กลุ่มผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ได้แก่ ประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและเป็นการภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดตั้งแต่ 20 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา ในเขตการศึกษา 8 โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 : 608) จากจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 61 คน ได้จำนวนตัวอย่างผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมา 53 คน

3. กลุ่มหัวหน้าหมวดวิชา ได้แก่ ประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาที่มีชื่อเรียกตามระเบียบกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชาและรองหัวหน้าหมวดวิชา พ.ศ. 2522 ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและเป็นการภายใน ยกเว้นหมวดวิชากิจกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 20 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 : 608) จากจำนวนหัวหน้าหมวดวิชา 635 คน ได้จำนวนตัวอย่างหัวหน้าหมวดวิชามา 240 คน

4. กลุ่มครู ได้แก่ ประชากรที่เป็นข้าราชการครูในสายปฏิบัติการสอน และไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือหัวหน้าหมวดวิชา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 20 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 : 608) จากจำนวนครู 4,724 คน ได้จำนวนตัวอย่างครูมา 358 คน

รวมจำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 4 กลุ่ม 704 คน

เพื่อให้ตัวอย่างประชากรกระจายครอบคลุมพื้นที่ ผู้วิจัยจึงคำนวณหาจำนวนตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มของจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 8 ให้อัตราส่วนระหว่างจำนวนตัวอย่างประชากรต่อจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งได้ตัวอย่างดังตารางที่ 1

การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู เกี่ยวกับ คุณสมบัติ คุณลักษณะ และความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำแนกแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ และวุฒิทางการศึกษา โดยใช้คำถามเป็นแบบสอบถามชนิดจำกัดคำตอบ (Closed

form questionnaire)

ตอนที่ 2 เป็นคำถาม 70 ข้อ เกี่ยวกับ

1. คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ	18	ข้อ
2. คุณลักษณะของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ	21	ข้อ
3. ความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ	31	ข้อ

ประกอบด้วย

3.1 ทักษะเชิงมนโคติ (Conceptual skill)	14	ข้อ
3.2 ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human skill)	9	ข้อ
3.3 ทักษะเชิงเทคนิค (Technical skill)	8	ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา 5 เกณฑ์ดังนี้

1. เห็นควยอย่างยิ่ง น้ำหนัก 4 คะแนน หมายความว่า ผู้ตอบมั่นใจ 100 % ว่า คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะ หรือความสามารถ ที่ระบุในข้อความข้อนั้น จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
2. เห็นควย น้ำหนัก 3 คะแนน หมายความว่า ผู้ตอบค่อนข้างจะแน่ใจว่า คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะ หรือความสามารถ ที่ระบุในข้อความข้อนั้น จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
3. ไม่แน่ใจ น้ำหนัก 2 คะแนน หมายความว่า ผู้ตอบยังตัดสินใจไม่ได้
4. ไม่เห็นควย น้ำหนัก 1 คะแนน หมายความว่า ผู้ตอบค่อนข้างจะแน่ใจว่า คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะ หรือความสามารถ ที่ระบุในข้อความข้อนั้น ไม่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
5. ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง น้ำหนัก 0 คะแนน หมายความว่า ผู้ตอบมั่นใจ 100 % ว่า คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะ หรือความสามารถ ที่ระบุในข้อความข้อนั้น ไม่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาจากตำรา บทความ ระเบียบ และเอกสารการวิจัย ในเรื่อง แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำ ทักษะที่จำเป็นในการบริหารงานตามแนวคิดของ Katz บทบาท ภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2529

2. ผู้วิจัยร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เลือกข้อความที่เหมาะสมเกี่ยวกับ คุณสมบัติ คุณลักษณะ และความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละ ด้านอย่างเหมาะสมและดีที่สุด

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาความตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ชำนาญการ (Expert) จำนวน 14 ท่าน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งประกอบไปด้วย

- 3.1 ผู้ผู้สอนศาสตร์การบริหารการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา 4 ท่าน
- 3.2 ผู้ผู้บริหารงานบุคลากรโรงเรียน ในกรมสามัญศึกษา 4 ท่าน
- 3.3 ผู้ปฏิบัติปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 6 ท่าน

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 ท่าน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 3 ท่าน

รายชื่อผู้ชำนาญการมีดังต่อไปนี้

1. อาจารย์สวัสดิ์ จงกล	อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์	อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์กอบกุล พฤษะวัน	อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สังข์ อุทรานันท์	อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. อาจารย์ประจวบ วัจนรัตน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
6. อาจารย์ลิลลลลล จงกั หัวหน้าฝ่ายบริหารโรงเรียน 3 - 4 กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
7. อาจารย์อุกร ญูถาวร หัวหน้างานบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารโรงเรียน 1 กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
8. อาจารย์สุทธิศักดิ์ เพ็อง เกษม เจ้าหน้าที่บริหารบุคคล ฝ่ายบริหารโรงเรียน 1 กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
9. อาจารย์เจิม สิบขจร ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
10. อาจารย์อาภา อุคมนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนสายปัญญา เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร
11. อาจารย์ภิญญาช วัชฌเจริณ ผู้อำนวยการโรงเรียนประชารามฎร์อุปถัมภ์ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
12. อาจารย์วิทยา นิยมกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ ฝ่ายวิชาการ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
13. อาจารย์อุทัยวรรณ วรรณควี ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสายปัญญา ฝ่ายวิชาการ เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร
14. อาจารย์ชัยณรงค์ ศรีสุชาติ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนประชารามฎร์อุปถัมภ์ ฝ่ายวิชาการ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบเบื้องต้น (Try out) เพื่อหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดตั้งแต่ 20 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 โรงเรียนละ 10 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้าหมวดวิชา 2 คน และครู 6 คน รวม 40 คน จาก 4 โรงเรียน ดังต่อไปนี้

4.1 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม อ.เมือง จ.พิษณุโลก

4.2 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อ.เมือง จ.พิษณุโลก

4.3 โรงเรียนจำเริญ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

4.4 โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ผลการทดสอบปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามคืน 37 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.50 โดยได้รับคืนจากผู้บริหารโรงเรียน 4 ชุด ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 3 ชุด หัวหน้าหมวดวิชา 8 ชุด และครู 22 ชุด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของ Cronbach จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right\}$$

α คือ สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น

n คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 คือ ความแปรปรวนคะแนนของผู้เข้ารับการทดสอบทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูต, 2525 : 52 - 53)

ได้สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถาม .955 แสดงว่า แบบสอบถามชุดนี้มีความเที่ยงในระดับสูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอหนังสือจากผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถึงอาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ทุกโรงเรียนที่มีตัวอย่างประชากร เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือแนะนำของผู้ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา ให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่างประชากร อยู่ในโรงเรียนนั้น

3. เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นผู้รวบรวมแบบสอบถาม

ส่งคืนทางไปรษณีย์จำนวนหนึ่ง และผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองอีกจำนวนหนึ่ง รวม
 ใ้ได้รับแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน 52 ชุด จากจำนวน 53 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.11
 ใ้ได้รับแบบสอบถามของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 51 ชุด จากจำนวน 53 ชุด
 คิดเป็นร้อยละ 96.23 ใ้ได้รับแบบสอบถามจากหัวหน้าหมวดวิชา 238 ชุด จากจำนวน 240
 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.17 และใ้ได้รับแบบสอบถามจากครู 358 ชุด จากจำนวน 358 ชุด
 คิดเป็นร้อยละ 100.00

รวมแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่ม 704 ชุด ใ้ได้รับคืน
 699 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.29 ของจำนวนที่ส่งไป เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใ้วิเคราะห์
 ในการวิจัยครั้งนี้ใ้ 697 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.71 ของแบบสอบถามที่ใ้ได้รับคืน และร้อยละ
 99.01 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ของแบบสอบถามที่ใ้ได้รับคืน กับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เมื่อ
 เปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร	แบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน	แบบสอบถามที่ใ้ได้รับคืน		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ผู้บริหารโรงเรียน	53	52	98.11	52	98.11
2.ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	53	51	96.23	50	94.34
3.หัวหน้าหมวดวิชา	240	238	99.17	237	98.75
4.ครู	358	358	100.00	358	100.00
รวม	704	699	99.29	697	99.71

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใ้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จ
 รูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) จากศูนย์บริการ
 คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ใ้โดยหาค่าร้อยละ
 ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่ม

2. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู เกี่ยวกับ คุณสมบัตื คุณลักษณะ และความสามารถของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ฝ่ายวิชาการ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่าย วิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อพบว่าความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significant) ก็จะตรวจสอบความแตกต่างกันทีละคู่ โดยใช้ วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe test for all possible comparison)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย